

ЄДИНИЙ ПОДАТОК ДЛЯ ПРИВАТНИХ ПІДПРИЄМЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У статті розглянуто умови і порядок переходу на спрощену систему оподаткування, обліку та звітності фізичними особами – суб'єктами підприємницької діяльності. Єдиний податок розглядається з позиції ефективного засобу реалізації стимулюючої функції податків та встановлення балансу інтересів платника податку і держави. Виділено низку характеристик спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності, як податкового режиму: 1) добровільність (платник податку самостійно обирає таку форму оподаткування, якщо відповідає встановленим вимогам та реєструється платником єдиного податку); 2) альтернативність загальній системі оподаткування; 3) диференційований підхід до окремих категорій платників податків. Досліджено критерії, що надають приватним підприємцям право на обрання сплати єдиного податку: 1) кількісні, які характеризують чисельність найманих працівників та граничний розмір доходів, що отримуються за встановлений період часу; 2) якісні, що характеризують дозволені види підприємницької діяльності та місце здійснення господарської діяльності.

Піддано критиці невідповідність кількісних критеріїв встановлених ПККУ щодо переходу на сплату єдиного податку для фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності та критеріїв, що визначають суб'єктів малого підприємництва у нормах господарського законодавства з обґрунтуванням відповідних змін.

Розглянуто заходи податкового стимулювання платників єдиного податку через воєнний стан: 1) надання права приватним підприємцям 1 та 2 групи **не** сплачувати єдиний податок з 1 квітня 2022 року **до припинення** або скасування воєнного стану на території України; 2) **звільнення від сплати єдиного соціального внеску**; 3) підвищення кількісного критерію (обсягу доходу за минулий календарний рік) для всіх приватних підприємців до 10 млрд грн та скасування обмеження за найманими працівниками з можливістю сплачувати єдиний податок за ставкою 2 %.

Ключові слова: платник податків, єдиний податок, спеціальний податковий режим, спрощена система оподаткування, суб'єкти малого підприємництва, суб'єкти господарювання, державна підтримка.

Постановка проблеми. Орієнтація України на формування ефективної ринкової економіки європейського типу, однією із складових якої є мале підприємництво, визначає необхідність створення сприятливого режиму оподаткування для таких суб'єктів. Саме застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності (далі – ССОЗ) є одним із найефективніших засобів реалізації стимулюючої функції податків та встановлення балансу інтересів платника податку й держави. Це питання особливо актуалізується на сьогодні в Україні, адже в умовах воєнного стану нагальними є проблеми, пов'язані з ор-

ганізацією роботи малого бізнесу, збереженням робочих місць та відповідно оподаткуванням.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних та практичних проблем оподаткування доходів фізичних осіб від здійснення підприємницької діяльності приділяли увагу в своїх роботах такі вчені: М. П. Кучерявенко, О. О. Головашевич, Ю. І. Аністратенко, О. В. Кузнецова, А. І. Слюсар, К. Ю. Діхтяренко та ін. [1–6].

Постановка завдання. Метою статті є аналіз стану правового регулювання умов і порядку переходу на сплату єдиного податку фізичними особами – суб'єктами підприємницької діяльності з урахуванням встановленого на сьогодні компенсаторного механізму оподаткування в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. ССООЗ для малого бізнесу має особливе значення, адже кількість фізичних осіб-підприємців, які застосовують спрощену систему оподаткування, станом на початок 2022 року становила 1 551,8 тис. осіб (порівняно з аналогічним періодом минулого року кількість наявних платників єдиного податку збільшилася майже на 17,2 тис. осіб). Надходження єдиного податку з фізичних осіб – суб'єктів господарювання у 2021 році становили 34 813,1 млн грн, виконання індикативного показника – 113,3 % (+4 093,8 млн грн), що на 26 % (або на 7 186,6 млн грн) більше ніж за відповідний період минулого року. На 1 листопада 2022 року надходження від сплати єдиного податку до місцевих бюджетів становили 39 358 060,4 млн грн [7]. Із наведених статистичних даних випливає, що платники єдиного податку, незважаючи на воєнний стан в Україні, продовжують підтримувати державу, сумлінно виконуючи свій податковий обов'язок.

15 березня 2022 року було прийнято Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» [8] з метою підтримки військових і правоохоронних підрозділів у відбитті збройного нападу російської федерації, відповідно до якого встановлено низку особливостей адміністрування податків і зборів, зокрема і щодо платників спрощеної системи оподаткування. Звернемо увагу на ключові положення в цьому аспекті.

Загалом ССООЗ являє собою особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, визначених п. 297.1 ст. 297 Податкового кодексу України (далі – ПКУ), на сплату єдиного податку в порядку та на умовах, встановлених Гл. 1 Розділу XIV кодексу з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності [9]. Цілком правильним вважається висновок А. Слюсар, який, проаналізувавши податкове законодавство, виокремлює низку характеристик такого податкового режиму: 1) добровільність (платник податку самостійно обирає ССООЗ, якщо відповідає встановленим

вимогам та реєструється платником єдиного податку); 2) альтернативність загальній системі оподаткування; 3) диференційований підхід до окремих категорій платників податків [5, с. 123]. Дійсно, вибір такого спеціального податкового режиму цілком залежить від волевиявлення самого підприємця за умови відповідності певним критеріям. Останні встановлюються щодо кожної конкретної групи платників єдиного податку (усі суб'єкти господарювання, які застосовують ССООЗ, поділяються на 4 групи платників єдиного податку), водночас для підприємців 1–3 групи ССООЗ ці критерії відмінні від критеріїв, що встановлюються для платників 4 групи. Спробуємо виділити низку умов, дотримуючись яких приватний підприємець, залежно від групи платників, може переходити на сплату єдиного податку.

До першої групи платників єдиного податку належать фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів із торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність із надання побутових послуг населенню та обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року (на 2022 рік це 1 085 500 грн); до другої – підприємці, які здійснюють господарську діяльність із надання послуг, і побутових також, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства, за умови, що протягом календарного року відповідають сукупності таких критеріїв: не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб; обсяг доходу не перевищує 834 розміри мінімальної заробітної плати (5 421 000 грн); до третьої – підприємці, які не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, не обмежена; підприємці, які надають посередницькі послуги з купівлі, продажу, оренди та оцінювання нерухомого майна (група 70.31 КВЕД ДК 009:2005), а також здійснюють діяльність із виробництва, постачання, продажу (реалізації) ювелірних та побутових виробів із дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння, у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує 167 розмірів мінімальної заробітної плати (7 585 500 грн); до четвертої групи – сільськогосподарські товаровиробники (фізичні особи – підприємці, що провадять діяльність виключно в межах фермерського господарства), які здійснюють вирощування, відгодовування сільськогосподарської продукції, збирання, вилов, переробку такої власновирощеної або відгодованої продукції та її продаж; провадять господарську діяльність (крім постачання) за місцем податкової адреси; не використовують працю найманих

осіб; членами фермерського господарства такої фізичної особи є лише члени її сім'ї; площа сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду у власності та/або користуванні членів фермерського господарства становить не менше 0,5 гектара, але не більше 20 гектарів сукупно [9].

З урахуванням наведеного, умовно до критеріїв, що надають фізичним особам – підприємцям право на обрання ССООЗ відносять: 1) кількісні, які характеризують чисельність найманих працівників та граничний розмір доходів, що отримуються за встановлений період часу; 2) якісні, що характеризують дозволені види підприємницької діяльності та місце здійснення господарської діяльності. Щодо цього варто звернути увагу на кілька моментів.

По-перше, це обмеження щодо кількості найманих працівників. Цілком логічним видається зауваження В. П. Синчака щодо недоцільності застосування критерію щодо граничної чисельності найманих працівників у сучасних умовах [10, с. 50–52]. О. В. Кузнецова також виділяє низку негативних наслідків встановлення такого критерію: 1) створює умови для стримування залучення найманих працівників до роботи на суб'єктів малого підприємництва («спрощенці» не укладають договори (принаймні, офіційно) з більшою кількістю осіб, ніж це передбачено критеріями, визначеними у податковому законодавстві); 2) суб'єкти малого підприємництва вдаються до приховування справжньої кількості найманих працівників, побоюючись втратити право на ССООЗ або свою групу в цій системі; 3) не використовується потенціал суб'єктів малого підприємництва для вирішення питань безробіття в Україні [4, с. 121]. Дійсно, з огляду на проблеми прихованого безробіття та пов'язані з цим наслідки, вважаємо доцільним збільшення кількості найманих працівників для підприємців при обранні ССООЗ.

По-друге, це обмеження щодо отримуваного розміру доходу протягом календарного року залежно від групи платників. На сьогодні максимальна межа такого доходу, як ми зазначали вище, становить 7 585 500 грн за календарний рік. У разі перевищення такого розміру протягом року платник єдиного податку має перейти на загальну систему оподаткування, починаючи з наступного звітного періоду (кварталу) шляхом подання до податкового органу за місцем податкової адреси податкової декларації за результатами звітного кварталу, що йде за тим, коли відбулося перевищення розміру доходу. Слід зазначити, що граничний обсяг доходів суб'єктів господарювання, який дозволяє їм обрати ССООЗ, було суттєво збільшено у 2020 році [11]. До цього останній становив: для платників першої групи – 300 тис. грн на рік, другої групи – 1,5 млн грн на рік, третьої групи – 5 млн грн на рік. Вважаємо, що встановлення досліджуваного критерію навіть на рівні 7 585 500 грн за календарний рік не відповідає меті введення ССООЗ, яка спрямована на державну підтримку розвитку малого

підприємництва. Дотепер залишається невідповідність між нормами господарського законодавства щодо встановленого кількісного критерію визначення малого підприємництва і податкового. Зокрема, граничний обсяг доходів суб'єктів господарювання, який дозволяє їм обрати ССООЗ, встановлений податковим законодавством, залишається набагато меншим, ніж граничний обсяг доходів (річний дохід від будь-якої діяльності), що дозволяє відносити суб'єкта господарювання до суб'єктів малого підприємництва, встановленого нормами господарського законодавства (сума, еквівалентна 10 млн євро), і навіть граничний обсяг доходів (річний дохід від будь-якої діяльності), що дозволяє відносити суб'єкта господарювання до суб'єктів мікропідприємництва (сума, еквівалентна 2 млн євро) [12]. У законодавстві відсутня градація суб'єктів господарювання за такими параметрами, які визначаються у податковому законодавстві, тому незрозуміло, на підтримку яких суб'єктів господарювання спрямована на сучасному етапі ССООЗ. У ст. 3 Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого та середнього підприємництва в Україні» визначається, що метою такої підтримки є: 1) створення сприятливих умов для розвитку малого і середнього підприємництва; 2) забезпечення розвитку суб'єктів малого і середнього підприємництва з метою формування конкурентного середовища та підвищення рівня їх конкурентоспроможності; 3) стимулювання інвестиційної та інноваційної активності суб'єктів малого і середнього підприємництва; 4) сприяння провадженню суб'єктами малого і середнього підприємництва діяльності щодо просування вироблених ними товарів (робіт, послуг), результатів інтелектуальної діяльності на внутрішній і зовнішній ринки; 5) забезпечення зайнятості населення шляхом підтримки підприємницької ініціативи громадян. Згідно зі ст. 4 цього ж нормативного акта, основними напрямками державної політики у сфері розвитку малого і середнього підприємництва в Україні є податкове стимулювання [13]. Отже, мету ССООЗ вбачаємо в підтримці суб'єктів малого підприємництва шляхом податкового стимулювання для створення сприятливих умов їх розвитку та забезпечення зайнятості населення.

Саме тому видається доцільним приведення кількісних критеріїв встановлених ПКУ щодо переходу на сплату єдиного податку для фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності у відповідність до критеріїв, що визначають суб'єктів малого підприємництва у нормах господарського законодавства.

Щодо якісних критеріїв обрання ССООЗ, то вони здебільшого стосуються низки обмежень здійснення певних видів підприємницької діяльності для приватних підприємців, які бажають знаходитися на спрощеній системі оподаткування. Не можуть бути платниками єдиного податку першої–третьої групи особи, які здійснюють діяльність у сфері:

- 1) організації ігорного бізнесу (проведення азартних ігор, парі);

2) обміну іноземної валюти;

3) виробництва, експорту, імпорту, продажу підакцизних товарів (крім роздрібного продажу паливно-мастильних матеріалів в ємностях до 20 літрів та діяльності фізичних осіб, пов'язаної з роздрібним продажем пива, сидру, пері (без додання спирту) та столових вин);

4) видобутку, виробництва та продажу дорогоцінних металів / каміння та корисних копалин;

5) фінансового посередництва, страхової діяльності та управління підприємствами;

6) надання послуг поштою;

7) продажу предметів мистецтва та антикваріату;

8) організації та проведення гастрольних заходів;

9) наданні в оренду земельних ділянок (загальна площа яких перевищує 0,2 гектара), житлових приміщень (загальна площа яких перевищує 400 метрів²), нежитлових приміщень (загальна площа яких перевищує 900 метрів²) (п. 291.5 ст. 291 ПК України) [9].

Зі свого боку, до платників єдиного податку четвертої групи не можуть належати такі особи:

1) суб'єкти господарювання, у яких понад 50 % доходу, отриманого від продажу сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки, становить дохід від реалізації декоративних рослин;

2) суб'єкти господарювання, діяльність яких згідно з КВЕД-2010 належить до класів 01.47 (розведення свійської птиці), 01.49 (в частині розведення та вирощування перепелів і страусів) та 10.12 (виробництво м'яса свійської птиці);

3) суб'єкти господарювання, що провадять діяльність із виробництва підакцизних товарів, крім виноматеріалів виноградних, вироблених на підприємствах первинного виноробства для підприємств вторинного виноробства, які використовують такі виноматеріали для виробництва готової продукції, вин виноградних, вин плодово-ягідних та/або напоїв медових, вироблених та розлитих у споживчу тару малими виробництвами виноробної продукції з виноматеріалів виключно власного виробництва (не придбаних), отриманих шляхом переробки плодів, ягід, винограду, меду власного виробництва, а також крім електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлюваних джерел енергії (за умови, що дохід від реалізації такої енергії не перевищує 25 % доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) такого суб'єкта господарювання) (п. 291.5-1 ст. 291 ПКУ) [9].

Серед науковців та практиків триває дискусія щодо розуміння логіки законодавця щодо встановлених обмежень за видами діяльності. Загалом вважається, що за їх основу покладено рентабельність здійснюваної діяльності [4, с. 128;

б, с. 135; 14, с. 16]. Погоджуючись з цим, вважаємо, що однією з причин такого достатньо суворого обмеження є спрощений підхід до встановленої процедури подання податкової звітності й обліку, а звідси, в свою чергу, й щодо можливих заходів податкового контролю.

І останнім обмеженням щодо переходу на сплату єдиного податку є відсутність податкового боргу, що є цілком обґрунтованим. Зокрема, щоб перейти на єдиний податок, приватному підприємцеві варто сплатити всі необхідні податки та інші обов'язкові платежі і саме так ліквідувати заборгованість за попередній звітний період перед бюджетами різного рівня. Безумовно, ця вимога стосується тільки ліквідування податкової заборгованості, що пов'язана саме зі здійсненням підприємницької діяльності приватним підприємцем. Винятком є безнадійний податковий борг, який виник внаслідок дії обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин) (пп. 291.5.8. п. 291 ст. 291 ПКУ) [9].

Тільки у разі дотримання перерахованих вище умов приватний підприємець один раз на рік має право самостійно обрати ССООЗ. Безперечно, законодавством встановлено порівняно просту процедуру переходу на сплату єдиного податку. Наприклад, перейти на сплату останнього можна з будь-якого кварталу календарного року, подавши не пізніше ніж за 15 днів до його початку до податкового органу за місцем податкової адреси заяву, в якій вказується вид діяльності, який буде здійснювати фізична особа – суб'єкт підприємницької діяльності. Водночас він повинен відповідати виду діяльності, зазначеному приватним підприємцем під час державної реєстрації. Це положення є важливим, оскільки саме від виду діяльності залежить група платника, і, відповідно, розмір єдиного податку, який така особа буде сплачувати. У разі відсутності підстав для відмови у реєстрації суб'єкта господарювання як платника єдиного податку контролюючий орган зобов'язаний протягом двох робочих днів від дати надходження заяви щодо переходу на спрощену систему оподаткування зареєструвати таку особу платником єдиного податку. Підставами відмови може бути невиконання умов чи обмежень, які розглядалися вище.

І останній момент, на який хотілося б звернути увагу – це саме на ті зміни в податковому адмініструванні, які відбулися через воєнний стан. Річ у тому, що законодавцем зроблено значні послаблення для платників єдиного податку, а саме: 1) надано право підприємцям – платникам єдиного податку 1 та 2 групи **не сплачувати** єдиний податок з 1 квітня 2022 року **до припинення** або скасування воєнного стану на території України (п. 9.1 підрозд. 8 Розд. XX ПКУ) [8; 9]. Водночас таке послаблення **не є відстрочкою** сплати єдиного податку, а є саме звільненням, чи користуватися ним, має **вирішити безпосередньо підприємець**; 2) усім приватним підприємцям – платникам єдиного податку надано **звільнення від сплати ЄСВ за себе**. Відповідно до п. 9-19 Розд. VIII Закону

України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» *всі підприємці* мають право не нараховувати, не обчислювати і не сплачувати ЄСВ за себе з **1 березня 2022 року протягом усього часу** до припинення / скасування воєнного стану в Україні, а також **протягом 12 місяців** після припинення / скасування воєнного стану. Знов-таки, ключовий момент полягає в тому, що це теж не є відстрочкою від сплати, а є саме **звільненням від сплати**. Проте слід враховувати, що в такому разі ці періоди не зараховуються до страхового стажу. Тим підприємцям, які не хочуть втрачати страховий стаж, потрібно добровільно сплачувати ЄСВ за себе; 3) підвищення кількісного критерію (обсягу доходу за минулий календарний рік) для всіх приватних підприємців до 10 млрд грн та скасування обмеження за найманими працівниками з можливістю сплачувати єдиний податок за ставкою 2 % з урахуванням певних вимог: такі суб'єкти не є платниками ПДВ; авансовий внесок єдиного податку сплачується щомісячно до 15 числа за підсумками попереднього місяця; податкова звітність подається щоквартально.

Висновки. Отже, на сучасному етапі до критеріїв, що надають фізичним особам – суб'єктам підприємницької діяльності право на обрання ССООЗ і можливість бути віднесеними до 1–3 групи платників єдиного податку, належать: 1) кількісні: а) кількість найманих працівників; б) розмір доходів, що отримуються за встановлений період часу; 2) якісні: а) види підприємницької діяльності; б) відсутність податкового боргу. До критеріїв, що надають сільськогосподарським товаровиробникам право на обрання ССООЗ є такі: 1) кількісні: а) кількість найманих працівників; б) розмір площі сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду у власності та/або користуванні; 2) якісні: а) вид діяльності; б) місце проведення господарської діяльності; в) відсутність податкового боргу. Водночас вимагають удосконалення норми податкового законодавства щодо приведення кількісних критеріїв, що надають фізичним особам – суб'єктам підприємницької діяльності право на обрання ССООЗ у відповідність до критеріїв, що визначають суб'єктів малого підприємництва в нормах господарського законодавства.

До заходів податкового стимулювання платників єдиного податку через воєнний стан варто відносити такі: 1) надання права приватним підприємцям 1 та 2 групи **не сплачувати** єдиний податок з 1 квітня 2022 року **до припинення** або скасування воєнного стану на території України; 2) **звільнення від сплати ЄСВ**; 3) підвищення кількісного критерію (обсягу доходу за минулий календарний рік) для всіх приватних підприємців до 10 млрд грн та скасування обмеження за найманими працівниками з можливістю сплачувати єдиний податок за ставкою 2 %.

Список використаних джерел

1. Кучерявенко М. П. Теоретичні проблеми правового регулювання податків та зборів в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / Нац. юрид. акад. України імені Ярослава Мудрого. Харків, 1997. 370 с.
2. Головашевич О. О. Правове регулювання оподаткування доходів фізичних осіб в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Нац. юрид. акад. України імені Ярослава Мудрого Харків, 2007. 193 с.
3. Аністратенко Ю. І. Концептуалізація правового регулювання оподаткування малого та середнього бізнесу в Україні: монографія. Київ: Рута, 2016. 397 с.
4. Кузнецова О. В. Правове регулювання оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / ДНДІ МВС України. Київ, 2021. 173 с.
5. Слюсар А. Нормативно-правові засади застосування спеціальних податкових режимів: новації Податкового кодексу України. *Вісник Національної академії державного управління*. С. 119–127. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwihtpKY2Iv8AhUUwAIHHV-JDhIQFnoECA8QAQ&url=http%3A%2F%2Fnbuv.gov.ua%2Fj-pdf%2FVnadu_2012_3_18.pdf&usg=AOvVaw2VxRiz-BDvf13yMCoSaLtN
6. Діхтяренко К. Ю. Єдиний податок на діяльність суб'єктів господарювання від операцій з дорогоцінними металами: за чи проти? *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. № 2. С. 133–138. URL: http://nvppp.in.ua/vip/2019/2/tom_2/7.pdf
7. Плани та звіти роботи ДПС України. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/396505.html>
8. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 р. № 2120. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>
9. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
10. Синчак В. П. Формування спрощеної системи оподаткування у контексті державної підтримки малого бізнесу та стимулювання зайнятості населення. *Облік і фінанси*. 2012. № 4. С. 50–59.
11. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19): Закон України від 30.03.2020 № 540-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-20#Text>
12. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
13. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22.03.2012 р. № 4618. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>
14. Маріхін К. В. Правове регулювання спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності. *Держава та регіони*. 2015. № 4. С. 14–21. URL: http://www.law.stateandregions.zp.ua/archive/4_2015/5.pdf
15. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2020 р. № 2464. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>

References

1. Kucheriavenko, M. P. (1997). Teoretychni problemy pravovoho rehuliuвання podatkov ta zboriv v Ukraini: dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.07 / Nats. yuryd. akad. Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho. Kharkiv, 370 s.
2. Holovashevych, O. O. (2007). Pravove rehuliuвання opodatkovannia dokhodiv fizychnykh osib v Ukraini: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07 / Nats. yuryd. akad. Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho. Kharkiv, 193 s.
3. Anistratenko, Yu. I. (2016). Kontseptualizatsiia pravovoho rehuliuвання opodatkovannia maloho ta serednoho biznesu v Ukraini: monohrafiia. Kyiv: Ruta, 397 s.
4. Kuznetsova, O. V. (2021). Pravove rehuliuвання opodatkovannia dokhodiv fizychnykh osib-pidpriemtsiv: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07 / DNDI MVS Ukrainy. Kyiv, 173 s.
5. Sliusar, A. (2016). Normatyvno-pravovi zasady zastosuvannia spetsialnykh podatkovykh rezhymiv: novatsii Podatkovoho kodeksu Ukrainy. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia*. S. 119–127.
6. Dikhtiarenko, K. Yu. (2019). Yedyni podatok na diialnist subiektiv hospodariuvannia vid operatsii z dorohotsinnymy metalamy: za chy proty? *Naukovyi visnyk publichnoho ta pryvatnoho prava*. № 2. S. 133–138. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&escr=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwihtpKY2Iv8AhUUwAIHHV-JDhIQFnoECA8QAQ&url=http%3A%2F%2Fnbuv.gov.ua%2Fj-pdf%2FVnadu_2012_3_18.pdf&usq=AOvVaw2VxRiz-BDvf13yMCoSaLtN
7. Plany ta zvity roboty DPS Ukrainy (2022). URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/396505.html>
8. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo dii norm na period dii voiennoho stanu: Zakon Ukrainy vid 15.03.2022. № 2120. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>
9. Podatkovyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 r. № 2755. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
10. Synchak, V. P. (2012). Formuvannia sproshchenoi systemy opodatkovannia u konteksti derzhavnoi pidtrymky maloho biznesu ta stymuliuвання zainiatosti naseleння. *Oblik i finansy*. № 4. S. 50–59.
11. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy, spriamovanykh na zabezpechennia dodatkovykh sotsialnykh ta ekonomichnykh harantii u zviazku z poshyrenniam koronavirusnoi khvoroby (COVID-19): Zakon Ukrainy vid 30.03.2020 № 540-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-20#Text>
12. Hospodarskyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 № 436. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
13. Pro rozvytok ta derzhavnu pidtrymku maloho i serednoho pidpriemnytstva v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 22.03.2012 № 4618. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>
14. Marikhin, K. V. (2015). Pravove rehuliuвання sproshchenoi systemy opodatkovannia, obliku ta zvitnosti. *Derzhava ta rehiony*. № 4. S. 14–21. URL: http://www.law.stateandregions.zp.ua/archive/4_2015/5.pdf
15. Pro zbir ta oblik yedynoho vnesku na zahalnooboviazkove derzhavne sotsialne strakhuvannia: Zakon Ukrainy vid 08.07.2020 № 2464. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>

Oleksandr Labunskyi. Single tax for the private entrepreneurs under the conditions of martial state

The article deals with the conditions and a procedure for transition to a simplified system of taxation, accounting and reporting by the natural persons – subjects of the entrepreneurial activity. The single tax is considered from the position of the effective means of implementing the stimulating function of taxes and establishing a balance of the interests of the taxpayer and the state. A number of characteristics of the simplified system of taxation, accounting and reporting as a tax regime were highlighted: 1) voluntariness (the taxpayer independently chooses this form of taxation, if he meets the established requirements and is registered as a single tax payer); 2) alternative to the general taxation system; 3) a differentiated approach to certain categories of the taxpayers. The criteria that give private entrepreneurs the right to choose to pay a single tax have been studied: 1) quantitative, which characterize the number of employees and the maximum amount of income received for a set period of time; 2) qualitative, characterizing the permitted types of entrepreneurial activity and the place of economic activity.

The inconsistency of the quantitative criteria established by the Tax Code of Ukraine regarding the transition to the payment of a single tax for natural persons – business entities and the criteria defining the small business entities in the legal norms of economic legislation with the justification of the corresponding changes have been criticized.

Measures of the tax incentives for payers of the single tax under the martial law were considered: 1) granting the right to the private entrepreneurs of the 1st and the 2nd groups not to pay the single tax from April 1, 2022 until the termination or cancellation of the martial law on the territory of Ukraine; 2) exemption from a payment of a single social contribution; 3) increasing the quantitative criterion (the amount of income for the past calendar year) for all private entrepreneurs to 10 billion of hryvnias and the abolition of the restriction on employees with the possibility of paying a single tax at the rate of 2 %.

Keywords: *taxpayer, single tax, special tax regime, simplified taxation system, small business entities, economic entities, state support.*

УДК 342.9

DOI 10.31558/2786-5835.2022.2.11

Шувалова Тетяна Олександрівна,

*суддя Донецького окружного адміністративного суду,
здобувач ступеня «Доктор філософії»*

Донецького національного університету імені Василя Стуса

ЩОДО ОБ'ЄКТА ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ УЧАСНИКІВ МИТНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Статтю присвячено дослідженню окремих аспектів правового регулювання такого елемента організаційно-правового механізму захисту прав та законних інтересів учасників митних правовідносин, як його об'єкт. Обґрунтовано, що під об'єктом захисту слід розуміти, як порушене право учасників митних процедур, так і порушений законний інтерес.

Поняття суб'єктивних прав розуміється як міра можливої (дозволеної) поведінки особи, гарантованої правом, за якої суб'єкт наділяється можливістю діяти певним способом або утримуватися від здійснення певних дій для задоволення власних чи суспільних потреб та інтересів. Виділено низку характерних рис означеної категорії: 1) це вид і міра можливої поведінки учасника правовідносин, яка передбачена правовою нормою; 2) можливість вико-